

PAYAS POSTASI **POSTA SAVAŞI**

MEHMET AKAN

Birol Berik anısına...

Posta tarihine meraklı koleksiyonerlerin tümünde ne olduğunu tam anlayamadığımız ve bir gün keşif edilmek için kenara ayırdığımız malzemeler vardır. Yaklaşık 20 yıldır Antiye koleksiyonumda olan üzerinde oval şekilde 'H Posta No' yazılı bir damga taşıyan 1938 Emisyonu 3 K. Atatürk antiyesi üzerindeki damgayı (Resim 1) çözmem bir dizi tesadüf sonucu oldu.

Resim1- H.Posta damgalı 3 K. Atatürk Antiyesi. Herhangi bir varış damgası olmamakla beraber sağ alt köşedeki posta dağıtım numarasından kartın kurye tarafından değil PTT aracılığıyla sahibine ulaştırıldığı görülüyor.

Damga belki şeklinden dolayı uzun süre bana bir gemi acente damgası olduğu şüphesini uyandırdı Kartın arkasında ki metinden de bir ipucu bulmak mümkün olmadı '*ben burada denize başladım bize gel de denize beraber girelim*' cümlesiyle bitiyor. Yıllarca bir albüm sayfasında bekledikten sonra çözebildiğim ve Türkiye Cumhuriyeti ve Hatay Antiyeleri Koleksiyonumda önemli bir parça olarak sergilediğim bu parçadan yola çıkarak bu güne kadar hiç bilmediğimiz bir mikro tarih-posta tarihi hikayesi anlatacağım.

Ankarada tüm filatelik camiada çok sevilen ve çok genç yaşta aramızdan ayrılan arkadaşım Birol Berik ilginç bir kişilikti. Ankaradaki Kağıt hurdacılarında ,antikacılar,sahaflarda çıkan hemen tüm koleksiyon malzemeleri

esnaf tarafından çok sevilen Birol'a bildirilir, Birol toptan yada seçerek alır ve herkese konusuna göre dağıtırdı. Bu tür alış verişlerde alinganlıklar, rekabet ve kıskançlıklar olabileceği hepinizin malumudur. Yıllarca bu ayaklı ticareti yaptığı halde çok ketum bir kişilik olan rahmetli ne kimseyi kırmış nede kimse hakkında konuşmuştur belki de bu zor ticarette başarısı bundandı. Genelde her ay bir defa Cumartesiileri arayıp Esat semtindeki depo olarak tuttuğu kapıcı dairesine gider ve o ay bulduğu parçalara bakardım. Bazen de özellikle ilgimi çeken bir grup bulduğunda haber verirdi. Yaklaşık yedi-sekiz yıl önce hafta içi bir günde arayarak eline bir miktar zarf geçtiğini içinde Hatay Devleti ile ilgili malzeme olduğunu söyledi. Cumartesiyi beklemeden hemen o gün buluştuk. Malzeme ilginçti Hatay'a ait bazı faturalar ve Şükrü Sökmensüer adlı bir kişiye Türkiye'nin çeşitli yerlerinden postalanmış 1930-40 yıllarına ait bazı zarflar vardı. Bazı mektupların adreslerinden Sökmensüer'in o zamanki Emniyet Genel Müdürü olduğunu anladım. Zarfları tararken 2 adet TÜRKİYE CUMHURİYETİ HATAY FEVKALADE MURAHHASLIĞI ANTAKYA 'başlıklı büyük ebat kraft kağıttan yapılmış pulsuz resmi zarf çıktı normalde Hatay Devleti damgası olması gerekirken damgaların PAYAS olduğu dikkatimi çekti biraz daha bakınca zarfın üzerinde **H Posta No** yazılı yıllardır albümde bekleyen damganın bir eşini gördüm. İlk an demek ki bu acente İskenderun civarındaymış diye düşündüm ama resmi bir zarfta gemi acente damgası çok da mantıklı gelmedi. Aynı malzeme grubundan çıkan Şükrü Sökmensüer'e yollanmış pulsuz bir zarfta da damgaya rastlayınca bunun bir gemi damgası olamayacağına karar verdim. (Resim 2)

Resim 2 – H.Posta damgası ile Ankara'ya yollanmış zarf.Zarfı yollayan yazılmamakla birlikte Tayfur Sökmen'dir.

Hepinizin aklına geleceği gibi klasik sorumu sordum.

– *Nerden buldun, malın devamı var mı?* Birol bir kağıt hurdacısında bulunduğunu, Bahçelievler’de yıkılan bir evin kömürlüğünden bir takım kitaplarla birlikte çıktığını, (hiçbir zaman isim vermezdi) başka posta zarfının olmadığını ama bir takım makbuzlar olduğunu işe yaramaz diye almadığını söyledi. Belki bir şeyler çıkar umuduyla kalan satılmadıysa al dedim. Yaklaşık bir ay sonra ufak bir parti makbuz daha geldi. Bu makbuzlar Sökmensüer’in Hatay meselesi ile ilgili yaptığı harcamalarla ilgiliydi içlerinde yine bu makalede resmini koyduğum **H Posta No** damgalı birkaç makbuz çıktı. Yaklaşık bir yıl sonra Cebeci’deki antika pazarında bir parti daha evrak çıktıysa da onlar daha çok Hatay ile ilgili bir takım raporlar idi. Anlaşılan malı çöpten bulan veya satın alan hurdacı çeşitli yerlere dağıtmış. Bulduğum evrakın tümü müydü bilemiyorum ama malzeme ve doküman tüm bilmeceyi çözmemi sağladı . Hikayeyi anlatmaya başlamadan Sökmensüer’in kim olduğundan bahis edeyim.

Şükrü SÖKMENSÜER

1309 (1893) Üsküp doğumlu olan Şükrü SÖKMENSÜER’in babasının adı Mahmut, annesinin ki ise Aki-le’dır. (resim 3) İstanbul’da Erkân-ı Harbiye Mektebi’ni tamamladıktan sonra 1 Eylül 1910’da memuriyete başladı. Emniyet Genel Müdürlüğündeki sicili 2091 olan SÖKMENSÜER 3 çocuk babası olup Fransızca ve Almanca bilmekte idi. Emniyet Teşkilatımızın İnternet Sitesindeki bilgilere göre; 1930 kadar bir ordu mensubuymuş 10/12/1932’de Emniyet İşleri Umum Müdür Muavini ve 1. Şube Müdürü olmuş, 1934’de Trakya Umumi Müfettişliği Baş Müşaviri olmuş aynı yıl Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne atanmıştır. 1937’de Yine Emniyet Umum Müdürlüğü uh-

Resim 3 -Şükrü Sökmensüer 1893- 18. 10. 1978.

desinde kalmak şartı ile İstanbul Valiliği ve Belediye Reisliği vekaletine tayin edilmiş. 20/07/1939'da Hatay'ın ilk Valisi olmuş 1942-46 arası Erzincan ve Gümüşhane Millet Vekilliği yapmış ,1946'da Gümüşhane Milletvekilliği ve İçişleri Bakanlığı görevlerinde bulunmuştur. THK Başkanlığı yapmış. Sökmensüer'in Emniyet sitesindeki özgeçmişte yazılmayan önemli bir görevi daha vardı. Hatay'ın ilhaki için çalışan Hatay Erkinlik Cemiyetinin Genel Sekreteriydi. Hatay için yapılan tüm harcamalar Sökmensüer üzerinden yapılmış ve Hatay Devletini kurma görevi bizzat Atatürk tarafından ona verilmişti. İlhakın 70. yılında genç nesillerin hiç tanımadığı bu ilginç ve önemli kişiliği rahmetle anıyoruz. Gelelim hikayemize.

Sancak-Hatay Tarihi

Osmanlı İmparatorluğu Mondros Ateşkesini imzaladığında (30 Ekim 1918) Halep Vilayetine bağlı olan İskenderun Sancağı'na herhangi bir işgal ordusu girmemişti başka bir deyişle Sancak Türk toprağıydı. Sancak bölgesine ilk müdahale İngiliz güdümündeki Hicaz Emirinin başında olduğu Halep merkezli Arap hükümetine bağlanmasıydı,bölgeyi kendi ilgi alanları olarak gören Fransızların 12 Kasım 1918 'de İskenderun'a asker çıkarması ve 7 Aralık 1918'de Antakya'yı işgaliyle birlikte bölge Fransız hakimiyetine geçmiştir.

Resim 4: İstiklal Savaşına katılan Hataylı milisler

Bu süreçte eski Osmanlı subaylarının oluşturduğu çeteler direnişe başlamış. Resim 4)

Fransızlar 20 Ekim 1920'de TBMM Hükümetiyle yaptığı Ankara Antlaşmasıyla İskenderun sancağını yarı otonom ve özel statülü bir bölge olmasını kabul etmiştir. Sancak Beyrut Merkezli Fransız Yüksek Askeri Komiserliğine bağlı; Lübnan, Suriye, Alevi Muhafazası, Cebeldürüs le birlikte Fransız mandasının bir bölgesi olarak yönetilmeye başlar. Kurtuluş Savaşı kazanıldığında Türk hükümetinin Sancak bölgesini ulusal bir dava olarak görmesiyle birlikte bölgedeki Türkler örgütlenmeye başlar. Fransız yönetimi gerginliği azaltmak için Şam'daki Suriye Hükümetine bağlı 12 kişilik bir Kamutay yönetimi kurar. Bu yönetim gerginliği azaltmak bir yana tamamen bölgenin Araplaştırılması sürecini hızlandırır.

Nüfus çoğunluğu Türklerde olduğu halde önemli tüm önemli görevlere Araplar atanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti bölgedeki Türk varlığını geliştirmek için hem kurumlarının derneklerinin şubelerini açtırır hem de liderliğini Tayfur Mürsel'in yaptığı örgütlenmeye gider. Mürsel soyadı Atatürk tarafından sökücü manasına gelen Sökmen olarak değiştirilir. Bölgenin adı ise yine Atatürk tarafından Hatay olarak değiştirilir.

Resim 5: Hatay Devletini ilan eden Kamu Kurultayı (parlamento)

Bu gelişmeler olurken Araplar Seçim kararı alır ve Sancak bölgesini Suriye'nin bir seçim bölgesi olarak belirlerler. 9 Eylül 1936'da Suriye'nin bağımsızlığı konusunda Fransızlar ile antlaşma imzalarlar. Türkiye'nin baskısıyla Fransa antlaşmanın Sancak ile ilgili kısmını imzalamaz. Bu tarihe kadar tüm yetkiler ve sorumluluklar Suriye Hükümetine verilmek üzere olan gelişmeler Türkiye'nin ağır baskısıyla Türkiye yönüne döner. Gaziantep Milletvekili Abdurrahman Melek¹ Vali olarak Hatay'a atanır. 5 Temmuz 1938'de Türk birlik-

1 Melek önemli bir Hatay koleksiyonu olan filatelist Arkadaşımız Şükrü Melek'in de büyük amcasıdır.

leri güvenlik sağlamak amacıyla Hatay'a girer. 22 Temmuz'da Seçimler yapılır ve Türklerin çoğunlukta olduğu bir Kamu Kurultayı kurulur. (Resim 5)

Tayfun Sökmen Cumhurbaşkanı, Abdülgani Türkmen Meclis Başkanı ve Abdurrahman Melek Başbakan seçilir. 6 Eylül 1938 tarihinde ise Anayasa kabul edilerek Hatay Devleti kurulur. (Resim 6)

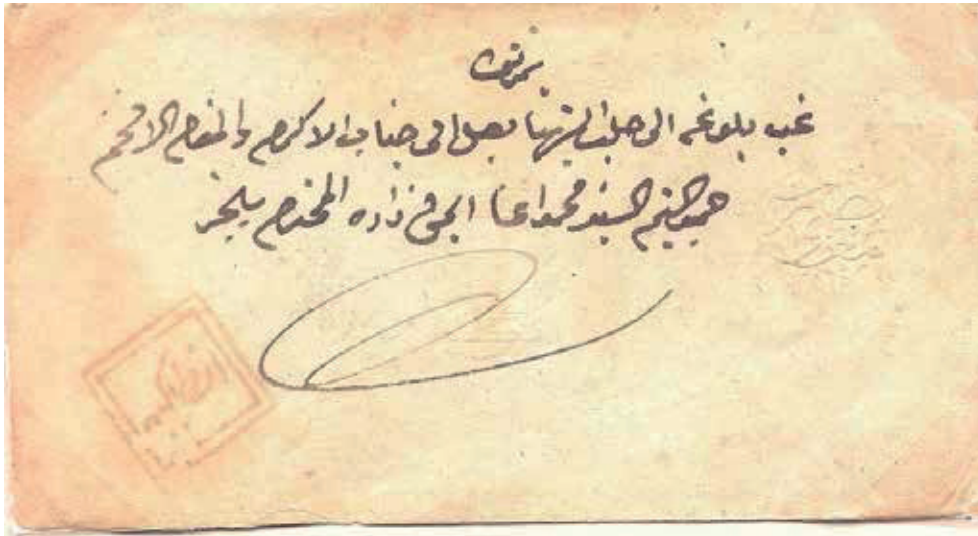

Resim 6: Hatay Devleti yöneticileri: Soldan Maliye Vekili Cemal Bakı, Başbakan Abdurrahman Melek, Cumhurbaşkanı Tayfun Sökmen, Meclis 2. Başkanı Münir Karabay, Maarif ve Sıhhat Vekili Faik Türkmen, Nafia ve Ziraat ekili Kemal Alpar.

Bu gelişme ile başlayan ve Hatay'ın önce bağımsız Cumhuriyet sonra Türkiye Cumhuriyeti'ne ilhakıyla son bulan süreç Hataylılar için çok sancılı geçmişse de posta tarihi koleksiyonerleri açısından çok heyecanlı ve zengin bir dönemdir.

Posta Tarihi

Hatay bölgesinde Türk Postaları 1854'de İskenderun Postanesinin açılmasıyla başlamıştır. Bunu 1865 tarihli Osmanlı Posta Rehberinde ilk defa kaydına rastladığımız Antakya postanesi izlemiştir. (Resim 7)

Resim 7-Antakya'dan Halep'e yollanmış 60p. Antiye. İsfila An 5 a Antakya çıkış damgası A&P no 4 RR. Hatay bölgesinden postaya verilmiş bilinen en eski antiye.

İskenderun Akdeniz'in önemli bir limanı olduğundan batılı ülkelerin hemen tümü Posta servisi kurmuştur. 1840'da Fransız Konsolosluk Postası, 1852 Fransız Posta Hanesi, 1862 Avusturya Posta Hanesi açılmış , Lloyd Austrico Vapur'ları, Asia Minor Vapur'ları, Hıdviye Vapur'ları ve Rus Posta Vapurları Posta Acenteleri posta servisi vermiştir. I Dünya Savaşında imtiyazlı postaların sonlandırılmasıyla yabancı postalar tamamen kapanmış Mondros'dan sonra İngiliz birlikleri yaklaşık 1 ay bu bölgede ARMY POST OFFICE SZ 56 sahra postasını Fransız İşgal kuvvetleri ise 1918'in Ekim ayından 1921'in Eylül ayına kadar TRESOR ET POSTES 606 nolu sahra postasını kullanmıştır. İngiliz'lerin Filistin için bastırdıkları işgal pullarının hem Antakya'da, hem de İskenderun'da kullanmış örnekleri vardır; Fransız'lar ise 1920'ye kadar T. E. O. (Territoires Ennemis Occupés) (İşgal Edilmiş Düşman Toprak'ları) üst baskılı; 1920 / 1923 ara'sı O. M. F. Syrie (Occupation Militaire Française). (Resim 8) (Fransız Askerî İşgâl'i) üst baskılı; 1923 / 1924 arası Syrie Grand Liban veya Syrie üst baskılı Fransız pulları kullanmışlardır.

Suriye Hükümetinin kendi adına pul bastırmasıyla bu pullarda Sancak bölgesinde kullanılmaya başlanmıştır. 14 Nisan 1938 tarihinden itibaren özel "Sandjak d'Alexandrette" üst baskılı Suriye pulları ve posta antiyeleri kullanılmaya başlanmıştır. (Resim 9,9a)

Resim 8 – 4x 1k. O. M. F puluyla taahhütlü olarak 16 Şubat 1922’de İskenderun’dan Paris’e yollanmış zarf. Gerek Posta damgası (A&P tip 10 bu damganın son kullanım tarihini 1917 olarak vermiştir .) gerekse taahhüt etiketi Osmanlı Postalarına aittir. Osmanlı Postanesinin faal olduğunu fakat Fransız işgal pulları kullanıldığını görüyoruz.

Posta Savaşı Payas Postası

1938 yılının ortalarından itibaren dengeğin Türkiye lehine değiştiğinden bahis etmiştik.

Mayıs 1938 ile 17 Mart 1939’da Türkiye posta ve telgraf ücretleri uygulamaya konulması ve Nisan ayında Türkiye’de yaptırılan Türkçe posta damgalarının kullanılmaya başlanmasıyla sisteme Türkiye’nin tamamen hakim olması arasındaki dönem Posta savaşlarına sebep olmuştur.

Bağımsızlığın ilanına kadar Suriye Pulları üzerine üst baskılı Sancak pulları tedavüldeydi posta teşkilatı ise olduğu gibi Fransız kontrolündeydi Fransızlar sansür uygulayarak durumu güçleştiriyordu. Suriye’ye bağlı posta yöneticileri ise örneğin adres kısmına Hatay yazılırsa böyle bir yer yoktur diyerek postayı iade ediyordu. Hataylı Türk yöneticilerin, Türk Erkinlik Cemiyetinin ve Türkiye Cumhuriyeti Konsoloslugu’nun güvenli haberleşme ihtiyacı gerekmektedir. Güvenli bir yol TC Hükümeti’nin finanse ettiği bir diplomatik posta servisi kurularak bulundu. Posta Şubeleri üzerinden gitmemesi gereken

Resim 9: 19 Ağustos 1937 tarihinde İskenderun'dan Tunus Oran'a gitmiş Suriye pullu zarf. Zarfın başlığında anlaşılabacağı gibi Sancak Suriye Cumhuriyetinin bir otonom bölgesi olarak gösterilmiş. (Üstte)

Resim 9a: 17 Eylül 1938 tarihinde İstanbul Dolma Bahçe Sarayına yollanmış Sancak üstbaskıl pullu zarf. resim 9 -19 Ağustos 1937 tarihinde İskenderun'dan Tunus Oran'a gitmiş Suriye pullu zarf. Zarfın başlığında anlaşılabacağı gibi Sancak Suriye Cumhuriyetinin bir otonom bölgesi olarak gösterilmiş. (Altta)

gizli veya önemli yazışmalar elçilik kanalıyla yollanmaya başlandı. Elçilik bu postaları tuttuğu güvenilir arabacılar vasıtasıyla Payas'da bulunan Türkiye Postanesine yollamaya başladı. (Resim 10)

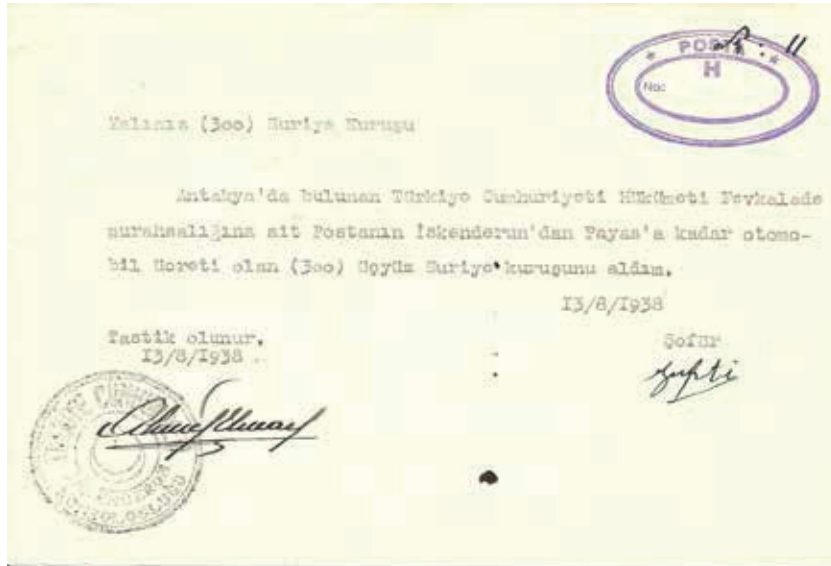
Bu hizmetin belgelenmesi için Temmuz 1938 tarihinden itibaren makalemizin başında belirttiğimiz oval damgada makbuzlara ve posta torbalarının içindeki zarflara vurulmaya başlandı. (Resim 11)

Payas Postası aracılığıyla yollanan zarfların hemen tümü pulsuzdur, birer adet rastlanmış Sancak pullu ve TC Antiyesi gibi aykırı parçalarda vardır. Kişisel arşivimdeki bulunan yazışmadan bu servisten Fransızların haberi olduğunu hatta bazı arabaların yakalandığını anlıyoruz. (resim 12)

Bu güne dek bu muhaberatı rastladığımız damgalı makbuz, zarf sayısı 10 nu geçmez bu bakımdan Hatay Posta tarihinin en

Resim 10: Payas –İskenderun-Antakya yolunu gösteren Posta haritasından detay.

Resim 11-İskenderun -Payas arası posta taşıma makbuzu.

Muhterem efendim.

499 numaralı polis memurlarından Mahmut Şevket efendi-
ile irsal buyrulan (3) çeki ve beyannameleri aldım. Beyanname-
lerden bir kısmı dün muhtelif yerlerden hataya sevk oldu . diğeri
leri de Hassa ,Kilis cemiyetimiz vasıtasıyla sevk edilecektir.
Fransızların postaları yakalamak için aldıkları tedbir cemiyet -
timize malum olduğu için mukabil tedbirleri alınmıştır .

Geçen yolda yakaladıkları posta değil cemiyetimiz
tarafından partiye giden alâde bir bir mektubumuzdan ibaretti.
Hemefi postaların yakalanması da hergün ihtimal dahilindedir .
vebu vaziyet gözönünde tutarak hareket ediyoruz saygılar .

Antalya Seylavi

T. Sökmen

Resim 12 Tayfur Sökmen'in Sökmensüer'e yazdığı mektup. Fransızların bazı mektupları yakaladığını bildiriyor. Mehmet Tekin'in kaleme aldığı Hatay devlet Reisi Tayfur Sökmen adlı kitabın 69-71 sayfalarında bu posta trafiğinin 1936'da başladığını Fransızların durumdan haberdar olduğunu ve Tayfur Sökmen'i şikayet ettikleri konusunda bilgi var.

nadir parçaları olarak değerlendirmek yanlış olmaz. Tahminimce 'H POSTA' damgası Hatay Devletinin kuruluşuna kadar kullanılmıştır. Elimizdeki malzeme yetersiz olduğundan son kullanımı bilemiyoruz kuvvetle muhtemel Devlet İlan edildikten sonra posta kontrolü ele geçmiş ve böyle bir gizli kurye servisine ihtiyaç kalmamıştır. Hatay Cumhurbaşkanı Tayfur Sökmen 1 Kasım 1938 de Hatay meclisinde yaptığı konuşmanın Posta ve Telgraf İdaresi kısmında '*Posta ve Telgraf İdaresini tesellüm ettiğimiz zaman mevruda ve mersulelerin sansöre edildiği hakkındaki sü-i telakkiyi izale için tedbir alınmış ve bugün bila-tefrik her ferdin muhaberatı emin ve salim bir surette temin edilmiş bulunmaktadır*' der. Bu konuşmada görüşümü güçlendiriyor. Sökmen aynı konuşmada Fransız askerleri tarafında yönetilen telefon teşkilatının da devir alındığını Sancak üstbaskılı pulların halen kullanıldığını ama yakında Hatay Devletine ait müstakil pulların tedavül edileceğini bildirmiştir.

T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Kararname

Karar sayı:
2

10150

Hariciye Vekillikinden yazılan 10/12/1938 tarih ve 25608/598 sayılı tezkere; Hatay Devleti Beynelmal Postası İttihadına dahil olmak hakkını henüz kullanmadığı cihetle esnabi memleketlerle olan posta muhaberatını Suriye pullarıyla yapması icap etmekte olduğundan buna mani olmak için pullarımızın Hatay kaydıla sürşerje edilerek bu muhaberatın Fayas'da bu iş ile tavzif edilecek bir posta merkezi vasıtasıyla ve pullarımız altında yapılmasının temini teklif edilmiş ve Hariciye Vekillikince de 23/12/1938 tarih ve 3200 sayılı tezkere ile, Hatay dahilinde ve memleketimizle olan münasebetlerinde kullanılacak üzere Hatay Devletince lüzum gösterilecek miktarda gereken kaymetlerle sürşerje ettirilmesi ve bu iş için yapılacak masrafin da temini hususunun karar altına alınması istenmiştir.

Bu iş İors Vekilleri Heyetince 4/1/1939 tarihinde görüldükçe, Hatay dahilinde ve memleketimizle olan münasebetlerinde kullanılacak üzere lüzumu kadar pulun teklif veçhile sürşerje edilmesi ve bunun için yapılacak masrafin da Hatay işleri için verilen tahsisat ten temini onanmıştır.

8/1/1939

REİSİCUMHUR

İsmail Lütfi

Bş. V. Ad. V. M. M. V. Dn. V.

Ha. V. Ma. V. Mi. V. Na. V.

İk. V. S. I. M. V. G. I. V. Z. V.

030 18 01 02 85 110 4

Resim 13-
Cumhuriyet
arşivindeki
belgenin
fotokopisi. Karar
2 Ocak'ta alınmış.
13 Ocak'ta pullar
Hatay'a ulaşmış.

Kurye servisi bitse de Payas Postası yoluna tekrar ihtiyaç duyulmuştur. Sancak üstbaskılı pulların yerine yeni pul basımı konusunda T. C Hükümetinden talepte bulunulmuş Ankara Cumhuriyet Arşivinde orijinali bulunan belgeye göre (Resim13) uygun görülmüştür.

Basılan pullar 1939 tarihinde tedavüle çıkarılmıştır (Resim 14).

resim 14: Türkiye'de Atatürk pulları üzerine Hatay Devleti üstbaskılı komple seri ile Pulların çıktığı gün olan 13 Ocak 1939'da ülke içi Beylan'a Post Restant olarak yollanmış. Post Restant ücreti Beylan'da serinin takse pullarıyla alınmış. Suriye yönetimine ait damgaların kullanıldığını görüyoruz.

Bu pulların bir özelliği UPU'ya tescili yapılamadığı için sadece Hatay Devleti sınırları ve Türkiye Cumhuriyeti yönündeki postada geçerliydi başka bir deyişle Hatay'dan dünyanın diğer yönlerine Suriye'den temin edilen Sancak üstbaskılı pullar kullanılmaya devam edecekti. Suriye hükümeti bu durumu fırsat bilerek pul yolamamaya başladı devamını Hatay Başbakanı Abdurrahman Melek'in hatıralarından izleyelim.

“ Bu mesele de kapandıktan sonra posta pulları işi ortaya çıktı:

Hatay'da mevcut posta pulu kalmamıştı. Suriye hükümeti Hatay'a pul göndermez oldu. Bir gün postanelerde hiç pul kalmadığı Hatay posta idaresi tarafından bildirilince birikmiş olan mektupları gece Payas'a gönderdik. Orada mektuplara Türk pulları yapıştırılarak Türk postanesine tevdi edilmek (verilmek) suretiyle posta işlerimiz de aksamamış oldu. Hatay posta pulları yaptırmayı düşündük, fakat bunun için İsviçre'de Milletlerarası Posta Birliği Bürosu'na, Hatay devletinin postalarını tescil ettirmek zaruri idi. Milletler Cemiyeti'nin Hatay statüsüne göre harici temsili olmadığından Hatay hükümeti, doğrudan doğruya milletlerarası büroya müracaat edemezdi; Fransız hükümeti vasıtasıyla müracaat edilmesini münasip gördük. Pek kısa bir müddet içinde Fransız hükümeti Hatay postalarını tescil ettirdiğinden Milletlerarası Hatay Postaları ihdas edilmiş (kurulmuş) oldu. Biz de Hatay pulları çıkararak milletlerarası postalar camiasına girmiş olduk. ”

Bu döneme ait bu güne dek tek bir zarf bulabildim. Zarf İskenderun'da Beyrut'a Nisan 1934 de postaya verilmiş . Yollayan Hatay'ın ünlü tüccarlarından Makzume 3 Haziran'da alıcısına ulaşmış. (eesim 15)

Bu sıkıntının kaç gün sürdüğünü bilemiyoruz koleksiyonerlerden ricam tüm stoklarına bakarak ikinci bir zarfın olup olmadığını bildirmeleri.

Başbakan'ın belirttiği gibi Fransa'nın başvurusuyla UPU Hatay devletini tescil etmiştir. Mayıs 1939 tarihinden itibaren Hatay Devleti üstbaskılı pulları ile yurt dışına yollanmış mektuplara rastlıyoruz. (resim 16) .

30 Haziran 1939 da Meclisin Türkiye'ye ilhak kararı almasıyla posta sa-vaşı son bulmuştur. Daha önce sipariş edilen ve İstanbul damga matbaasında basılan 17 pulluk ‘ Hatay Devleti Postaları ‘ başlıklı pullar 11 Temmuz 1939'da tedavüle çıkmış ve yalnızca 11 gün tedavülde kalmıştır. Resim (17)

Resim 15- Pul sıkıntısı nedeniyle 12. 5 k. T. C puluyla Payas üzerinden yollanmış zarf. Sancak döneminde Beyrut yurt içi sayılırken bu dönemde yurt dışı tarife uygulanmış.

Resim 16- 5 Mayıs 1939 tarihinde İskenderun'dan Beyrut'a postalanmış Hatay Devleti üstbaskılı Sancak antiye. Zarf 6 Mayıs'da Beyruta ulaşmış.

Resim 17- 12. 7. 39 tarihinde Antakya'dan Ankara'ya Adana üzerinden yollanmış kart. 2x ,5 k. 2 adet Hatay Devleti pulu yapıştırılmış. Gerçek postadan geçmiş bilinen birkaçmalzemedenden biri.

Çok az kullanılan bu pullardan kalan tüm stok 22 Temmuz 1939'da ilhak hatırasına üstbaskı yapılmış ve yalnız bir gün tedavülde kalmıştır. (resim 18)

Hatay Devleti Posta tarihi başlı başına çok geniş bir makale hatta kitap konusu, yazılmış detaylı bir makaleye de henüz rastlamadım. Posta tarihinin bu güne kadar hiç bilinmeyen bir kısmı olan Payas postasını ilk defa dergimiz aracılığıyla yayınlıyorum. Bu konuda ek bilgisi – belgesi veya posta malzemesi olan lütfen studiotasarim@gmail. com adresime yazsın.

Resim 18- Hatay'ın ilhakı serisi, sancak pulları ve Ata pulları üstbaskılı pullarla postalanmış hatıra zarfı. Bu pulların tüm postada geçerliydi. Pulhan Kataloguna göre ilhak üstbaskılı pullar 22 Temmuz'da tedavüle çıkarılmıştır. Resimdeki zarfta görüldüğü gibi Kessab'dnan kasaba içi postalanmış bu zarf 17 Temmuz damgalı. Bir Ermeni kasabası olan Kessab ilhak sırasın Suriye'ye bırakılan tek toprak parçasıdır. Belki pullar 17 Temmuz'da postaneye geldi son bir hatıra olarak 22 si beklenmeden kullanıldı belki de 22 Temmuz'da Posta damgasının tarihi çevrilmedi bunu bilemiyoruz.

Referanslar

Koleksiyon ve kişisel arşivler:

Akan Mehmet ,Hatay Antiyeleri (sergilenmiş koleksiyon) Kuran Timur,Hatay Antiye ve evrakları

Melek Şükrü Cemil, Hatay Koleksiyon (sergilenmiş koleksiyon) ve kişisel arşivi.